

§ 9 Boendeplan 2018 med utblick mot 2040

Dnr 3.2-496/2017

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner i sin helhet förvaltningens förslag till boendeplan för 2018 med utblick mot 2040 och överlämnar det till kommunstyrelsen för beslut.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-04-07.

I kommunfullmäktiges budget för 2017 anges att stadsdelsnämnderna/regionerna årligen i samband med arbetet med äldreboendeplaneringen ska ta fram ett förslag till plan för de vård- och omsorgsboenden som finns inom stadsdelsnämndsområdet. För att säkerställa att behovet av äldreboende tillgodoses på längre sikt ska en stadsövergripande åtgärdsplan för åren 2020-2040 tas fram. Befolkningen i åldersgruppen 65 år och äldre ökar kraftigt vilket kommer att innebära en ökad efterfrågan på olika former av bostäder för äldre. Antalet boende i vård- och omsorgsboende beräknas öka med 38 procent fram till 2040. I äldreförvaltningens förslag till boendeplan har behovet av nödvändiga åtgärder analyserats för att möta den kommande efterfrågan av platser på vård- och omsorgsboende. Med denna plan beräknas staden ha balans mellan behov och resurser av särskilda boenden.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V), ledamoten Mirja Räihä m.fl. (S) och ledamoten Christopher Ödmann m.fl. (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut med stöd av ersättaryttrande från Erik Vallström (Fi).

Vice ordföranden Erik Slottner (KD) och ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) yrkar bifall till ett gemensamt förslag till beslut med instämmande av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C).

Ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) yrkar bifall till ett eget förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att det finns tre förslag till beslut: förvaltningens förslag till beslut som stödjdes av (V), (S) och (MP) med instämmande av ersättaryttrande från (Fi), ett gemensamt förslag till beslut från (KD) och (M) med instämmande av ersättaryttrande från (C) och ett eget förslag till beslut från (L).

Ordföranden ställer förslagen till beslut mot varandra och finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag som stöddes av (V), (S) och (MP) med instämmande av ersättaryttrande från (Fi).

Reservation från (KD) och (M) med instämmande av ersättaryttrande från (C):

Vice ordföranden Erik Slottnér (KD) och ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) med instämmande av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt gemensamma förslag till beslut enligt följande:

”Vi föreslår att äldre-nämnden beslutar

- att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
- att anföra därutöver följande:

I Stockholm ska ingen behöva vara rädd för att bli gammal. Man ska heller inte förlora sitt självbestämmande bara för att man behöver andras hjälp. Den som vill bo kvar i sitt ordinarie boende ska få göra det, med stöd av hemtjänst. För den som vill flytta ska det finnas trygga och anpassade alternativ, och man ska kunna flytta i tid. Det är en fråga om värdighet, men framför allt en fråga om frihet.

Det är bra att majoriteten nu inser behovet av att öka tempot i byggandet av äldreboenden för att möta en åldrande befolkning. Det är viktigt att de planerade nybyggnationerna inte förblir papperskonstruktioner utan omvandlas till konkreta planer, samt att såväl nuvarande som kommande markanvisningar bevakas för att inte förlora sin aktualitet. Vi har också på olika håll i staden kunnat se hur boenden lagts ner utan att detta varit medtaget i äldreboendepåbjudningen.

Vi vill i detta sammanhang också lyfta betydelsen av att staden i sin mark- och stadsbyggnadspolitik har en beredskap för att

tillhandahålla mark för samtliga äldreboenden som behöver byggas – inte bara dem i kommunal regi.

De prognoser som ligger till grund för behovsframskrivningen bygger på den demografiska utvecklingen och på antagandet att såväl nationella som kommunala regler och riktlinjer ligger fast. De ändringar av riktlinjerna som kommunfullmäktige har antagit har inte fått genomslag och många äldre som borde få plats blir utan. De nya riktlinjer som planeras kan komma att förändra biståndsbedömningen, och detta är en faktor som måste vägas in. Vi anser att alla över 85 år som upplever oro, otrygghet och ensamhet och som så vill ska ha rätt till en plats på ett äldreboende i staden.

För det andra bygger hela behovsprognosen på ett antagande om en fördelning 60/40 mellan kommunalt inrättade boenden (såväl i egen regi som på entreprenad) och privat drivna boenden som förmedlas via LOV. Skulle Velfärdsutredningens delbetänkande om ett mycket snävt överskottstak i välfärden bli verklighet, kommer såväl vinstdrivande som icke-vinstdrivande aktörer att slås ut, enligt de varningssignaler som såväl den idéburna sektorn som företagorganisationer har skickat. Detta skulle betyda att staden kommer att behöva stå för hela expansionen av äldreomsorgen i framtiden. Redan den långsiktiga osäkerheten om spelreglerna för branschen riskerar att skrämja bort aktörer som hade velat investera i den svenska välfärden. Detta är en konkret risk som måste beaktas i planeringen.

För att nå riktvärdet 60/40 föreslår förvaltningen att bedömningen av olika projekt, exempelvis en begäran om markanvisning från en privat aktör behandlas mer restriktivt eller generöst beroende på hur situationen ser ut lokalt. Vi anser att det därmed finns en påtaglig risk att kväva privata och välbehövliga initiativ till att bygga äldreboenden i sin linda enbart för att upprätthålla formeln 60/40. I det fall då en privat aktör vill bygga ett äldreboende bör staden principiellt inta en positiv attityd.

Likaså behöver förslaget till lokalisering av nya vård- och omsorgsboenden på tomter där förutsättningarna bedöms ge ett kostnadseffektivt/rationellt byggande problematiseras vidare. Per definition är mark i anslutning till goda kommunikationer och service dyr i Stockholm, vilket riskerar att innebära att äldreboenden kommer att byggas i mer perifera lägen. Därmed riskerar vi att bygga äldreboendesolitärer, vilket vi kraftigt motsätter oss. Vi ser gärna att nya äldreboenden byggs som en del i en kvartersstruktur i samklang med övrig stadsbebyggelse.

Tanken i äldreboendeutredningens delrapport var att såväl trygghetsboende med aktivitetscenter som servicehus skulle tas med i boendeplaneringen. Så har inte skett fullt ut. Förhoppningsvis kommer detta att vara implementerat kommande år. Utan en siffersatt målbild blir ambitionsnivån godtycklig. Vi ser ett stort behov av fler trygghetsboenden i Stockholms stad och vill därför att en plan för detta ska förtydligas i äldreboendeplaneringen.

Redan i detta ärende vill vi flagga för att vi befärar att namnförslaget för den nya boendeform som kommer att ersätta nuvarande trygghetsboende med aktivitetscenter spär på den förvirring som råder idag kring vad som är vad på äldreboendeområdet. Vi återkommer till detta i ärendet om tillskapande av aktivitetscenter vid seniorboenden.

Det finns en plan för att omvandla Micasas senior- och trygghetsboenden till seniorboenden med aktivitetscenter som innebär att befintliga trygghetsboenden först ska omvandlas genom att aktivitetscenter inrättas, därefter seniorboenden. Därefter kan det bli aktuellt att omvandla vissa servicehus, vilket möjliggör att vi i den planeringen kan införliva positiva och negativa erfarenheter från omvandlingen av seniorboenden till trygghetsboende med aktivitetscenter.”

Reservation från (L):

Ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag till beslut enligt följande:

”Liberalerna föreslår att äldreberämden beslutar:

- att avslå förvaltningens förslag till beslut
- att uppdra åt förvaltningen att återkomma med nytt förslag till beslut i enlighet med vad som nedan anför.
- att anförä därutöver följande:

I Stockholm ska ingen behöva vara rädd för att bli gammal. Man ska heller inte förlora sitt självbestämmande bara för att man behöver andras hjälp. Den som vill bo kvar i sitt ordinarie boende ska få göra det, med stöd av hemtjänst. För den som vill flytta ska det finnas trygga och anpassade alternativ, och man ska kunna flytta i tid. Det är en fråga om värdighet, men framför allt en fråga om frihet.

Det är bra att majoriteten nu inser behovet av att öka tempot i byggandet av äldreboenden för att möta en åldrande befolkning. Det är viktigt att de planerade nybyggnationerna inte förblir papperskonstruktioner utan omvandlas till konkreta planer, samt

att såväl nuvarande som kommande markanvisningar bevakas för att inte förlora sin aktualitet. Det är också viktigt att avveckling och nybyggnation är samordnade i tid så att det inte uppstår luckor där ett boende läggs ner innan det nya har hunnit öppna. Vi har också på olika håll i staden kunnat se hur boenden lagts ner utan att detta varit medtaget i äldreboendeplanen.

Vi vill i detta sammanhang också lyfta betydelsen av att staden i sin mark- och stadsbyggnadspolitik har en beredskap för att tillhandahålla mark för samtliga äldreboenden som behöver byggas – inte bara dem i kommunal regi.

De prognoser som ligger till grund för behovsframskrivningen bygger på den demografiska utvecklingen och på antagandet att såväl nationella som kommunala regler ligger fast. Angående den sista punkten finns några saker att anföra. För det första är biståndsbedömningen idag för snäv. För många äldre som borde få flytta nekas plats. De ändringar av riktlinjerna som kommunfullmäktige har antagit har inte fått genomslag. De nya riktlinjer som planeras kan komma att förändra biståndsbedömningen, och detta är en faktor som måste vägas in. Liberalerna anser att alla över 85 år som så vill borde få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, och skulle det kravet bli verklighet kan det leda till att fler servicehusplatser måste skapas.

För det andra bygger hela behovsprognosen på ett antagande om en fördelning 60/40 mellan kommunalt inrättade boenden (såväl i egen regi som entreprenad) och privat drivna boenden som förmedlas via LOV. Skulle Velfärdsutredningens delbetänkande om ett mycket snävt överskottstak i välfärden bli verklighet, kommer såväl vinstdrivande som icke-vinstdrivande aktörer att slås ut, enligt de varningssignaler som såväl den idéburna sektorn som företagargorganisationer har skickat.

Detta skulle betyda att staden kommer att behöva stå för hela expansionen av äldreomsorgen i framtiden. Redan den långsiktiga osäkerheten om spelreglerna för branschen riskerar att skrämma bort aktörer som hade velat investera i den svenska välfärden. Detta är en konkret risk som måste beaktas i planeringen.

Tanken i äldreboendeutredningens delrapport var att såväl trygghetsboende med aktivitetscenter som servicehus skulle tas med i boendeplaneringen. Så har inte skett fullt ut. Förhoppningsvis kommer detta att vara implementerat kommande år. Utan en siffersatt målbild blir ambitionsnivån godtycklig.

Liberalerna värnar servicehusen. Vi ser helst att servicehus är ett alternativ oavsett var man bor i staden, vilket betyder att det vore önskvärt att servicehus öppnas i delar av staden där de inte längre finns.

Det finns en tydlig tågordning kring seniorboendena med aktivitetscenter som innebär att befintliga trygghetsboenden först ska omvandlas genom att aktivitetscenter inrättas, därefter seniorboenden. Först därefter kan det bli aktuellt att omvandla servicehus – kommunfullmäktige har fastslagit att omvandling av andra fastigheter än trygghetsboenden och seniorboenden kräver mer förberedelser. Liberalerna menar att det är avgörande att denna tågordning respekteras.

Inga fler servicehus bör omvandlas förrän det är klart vilken kvalitet den nya boendeformen egentligen håller och vad hälsoeffekterna blir för de boende. Anledningen till att vi liberaler värnar om servicehusen är för att de har den typ av service- och trygghetsnivå som bidrar till ett bättre och friskare åldrande. Detta får vi inte förskingra i brådrasket.”

§ 10 Slutrapport från utredning av servicehus

Servicehus – målgrupp, verksamhet, central köhantering och stadsgemensam ersättning

Dnr 3.2-497/2017

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till slutrapport från utredning av servicehus och överlämnar det till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-04-06.

I november 2016 godkände kommunfullmäktige den delrapport som lämnats från utredningen Äldres boende i Stockholm, ÅBO. Delrapporten angav bland annat att servicehusens inriktning och målgrupp skulle förtydligas samt att målgruppen skulle avgränsas till att omfatta äldre med omvårdnadsbehov.

I den utredningen som äldreförvaltningen nu genomfört avseende servicehusen presenteras förtydligande av målgruppen för servicehusboende liksom kriterier vid behovsbedömning. Vidare föreslås vad servicehusen ska erbjuda i form av gemensam service. Inom ramen för utredningen har även ersättning för hemtjänstinsatser och grundersättning utretts liksom införande av valfrihet och en central köhantering för stadens servicehus. Synpunkter har inhämtats från referensgruppen och styrgruppen för äldreboendeplanering.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V), ledamoten Mirja Räihä m.fl. (S) och ledamoten Christopher Ödmann m.fl. (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut med stöd av ersättaryttrande från Erik Vallström (Fi).